

1293**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 9 października 2001 r.

w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie dla pełnoletnich osób z rodzin zastępczych oraz osób opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych i domów pomocy społecznej, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich i specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze.

Na podstawie art. 33p ust. 10 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 1998 r. Nr 64, poz. 414, Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 756, Nr 162, poz. 1118 i 1126, z 1999 r. Nr 20, poz. 170, Nr 79, poz. 885 i Nr 90, poz. 1001, z 2000 r. Nr 12, poz. 136 i Nr 19, poz. 238 oraz z 2001 r. Nr 72, poz. 748, Nr 88, poz. 961, Nr 89, poz. 973 i Nr 111, poz. 1194) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) warunki i kryteria dochodowe, jakie powinna spełnić osoba, która osiągnęła pełnoletność w rodzinie zastępczej, lub osoba opuszczająca niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych i domów pomocy społecznej oraz zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich i specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, zwana dalej „osobą usamodzielnianą”, uprawniające do pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki,
- 2) szczegółowe zasady i tryb przyznania, zawieszenia, zaprzestania udzielania lub odmowy przyznania pomocy, o której mowa w pkt 1, wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki oraz wartość i składniki pomocy na zagospodarowanie,
- 3) typy placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz domów pomocy społecznej, z których osoby je opuszczające są uprawnione do korzystania z pomocy, o której mowa w pkt 1.

§ 2. 1. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej, w przypadku gdy umieszczenie w rodzinie zastępczej lub skierowanie na pobyt całodobowy do placówki opiekuńczo-wychowawczej albo specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu.

2. Pomoc, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie usamodzielnianej, która opuszcza dom pomocy

socjalnej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie albo specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, w przypadku gdy osoba ta jest zdolna do samodzielnej egzystencji.

3. Osobie opuszczającej dom pomocy społecznej dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży przysługuje pomoc, o której mowa w ust. 1, w przypadku gdy do tego domu została ona skierowana z rodziny zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, z placówki interwencyjnej, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego.

§ 3. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie i pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje osobie usamodzielnianej, która:

- 1) jest osobą samotnie gospodarującą i jej dochód nie przekracza 200% dochodu określonego w art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 listopada 1990 r. o pomocy społecznej, zwanej dalej „ustawą”,
- 2) zamieszkuje z rodziną i dochód na osobę w rodzinie nie przekracza 200% dochodu określonego w art. 4 ust. 1 pkt 2—4 ustawy.

§ 4. 1. Warunkiem udzielenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki jest zobowiązanie się osoby usamodzielnianej do realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, zwanego dalej „programem usamodzielnienia”, opracowanego wspólnie z opiekunem, o którym mowa w § 5.

2. Program usamodzielnienia określa sposób i formy:

- 1) współdziałania i wspierania osoby usamodzielnianej w kontaktach z rodziną i środowiskiem,
- 2) uzyskania wykształcenia zgodnego z możliwościami i aspiracjami osoby usamodzielnianej,

- 3) uzyskania kwalifikacji zawodowych,
- 4) pomocy w ustaleniu uprawnień do ubezpieczenia zdrowotnego,
- 5) pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w szczególności poprzez:
 - a) umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym przez czas określony,
 - b) całkowite lub częściowe pokrycie wydatków związanych z wynajmem pokoju,
 - c) ułatwienie uzyskania mieszkania socjalnego z zasobów gminy,
 - d) umożliwienie osobie usamodzielnianej uczącej się w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej lub ponadpodstawowej zamieszkania w bursie lub internacie do czasu ukończenia nauki,
 - e) całkowite lub częściowe pokrycie osobie usamodzielnianej studiującej w szkole wyższej wydatków związanych z zakwaterowaniem,
- 6) podjęcia zatrudnienia,
- 7) pomocy w uzyskaniu przysługujących świadczeń.

3. Program usamodzielnienia zwiera:

- 1) plan podejmowanych działań wynikających z programu oraz terminy ich realizacji,
- 2) zobowiązania osoby usamodzielnianej do realizacji poszczególnych postanowień programu.

4. Program usamodzielnienia opracowuje się co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą w rodzinie zastępczej lub przed opuszczeniem placówki opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego.

§ 5. 1. W celu udzielenia pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki osobie usamodzielnianej kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie, właściwego ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej, wyznacza opiekuna, z zastrzeżeniem ust. 5, do którego zadań należy:

- 1) zaznajomienie się z dokumentacją i drogą życiową osoby usamodzielnianej,
- 2) opracowanie wspólnie z osobą usamodzielnianą programu usamodzielnienia,
- 3) ocena realizacji programu usamodzielnienia oraz jego modyfikowanie,
- 4) współpraca z rodziną osoby usamodzielnianej oraz ze środowiskiem lokalnym, zwłaszcza ze szkołą oraz gminą,
- 5) opiniowanie wniosku o pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki.

2. Opiekuna, o którym mowa w ust. 1, wyznacza się co najmniej na dwa miesiące przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą w rodzinie zastępczej lub przed opuszczeniem placówki opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego.

3. Opiekunem osoby usamodzielnianej może być, po wyrażeniu zgody, pracownik socjalny powiatowego centrum pomocy rodzinie, wychowawca, psycholog, pedagog lub pracownik socjalny placówki opiekuńczo-wychowawczej, domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego albo inna osoba wskazana przez osobę usamodzielnianą.

4. Opiekunem osoby usamodzielnianej z rodziny zastępczej może być jedno z rodziców zastępczych, a osoby usamodzielnianej opuszczającej placówkę rodzinną — jej dyrektor.

5. W przypadku gdy w terminie, o którym mowa w ust. 2, nie można było ustalić przyszłego miejsca osiedlenia się osoby usamodzielnianej, opiekuna dla tej osoby wyznacza powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce jej pobytu w porozumieniu z powiatowym centrum pomocy rodzinie właściwym ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem go w rodzinie zastępczej lub skierowaniem go do placówki opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, do zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego.

§ 6. Przyznana pomoc pieniężna na usamodzielnienie może być wypłacona, w zależności od potrzeb, jednorazowo lub w częściach, w terminach ustalonych w programie usamodzielnienia.

§ 7. 1. Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej opuszczającej placówkę socjalizacyjną, placówkę rodzinną lub dom pomocy społecznej, o którym mowa w § 16 pkt 4 i 5, ustala się w kwocie odpowiadającej:

- 1) 400% kwoty, o której mowa w art. 33p ust. 2 ustawy, zwanej dalej „podstawą” — w przypadku przebywania w placówce socjalizacyjnej, placówce rodzinnej lub domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres trzech lat i dłużej,
- 2) 400% podstawy — w przypadku gdy opuszcza dom pomocy społecznej dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, jeżeli wcześniej przebywała w placówce opiekuńczo-wychowawczej, o której mowa w § 16 pkt 1—3, przez ponad jeden rok,
- 3) 200% podstawy — w przypadku przebywania w placówce socjalizacyjnej, placówce rodzinnej lub domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres od dwóch do trzech lat,

4) 100% podstawy — w przypadku przebywania w placówce socjalizacyjnej, placówce rodzinnej lub domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie przez okres od roku do dwóch lat.

2. Wysokość pomocy pieniężnej na usamodzielnienie dla osoby usamodzielnianej z rodziny zastępczej lub opuszczającej placówkę resocjalizacyjną, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich lub specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy ustala się w kwocie odpowiadającej:

- 1) 300% podstawy — w przypadku przebywania w rodzinie zastępczej, placówce resocjalizacyjnej, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres trzech lat i dłużej,
- 2) 200% podstawy — w przypadku przebywania w rodzinie zastępczej, placówce resocjalizacyjnej, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres od dwóch do trzech lat,
- 3) 100% podstawy — w przypadku przebywania w rodzinie zastępczej, placówce resocjalizacyjnej, specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich przez okres od roku do dwóch lat.

3. Do okresu pobytu w rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich lub specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, które opuszcza osoba usamodzielniana, wlicza się okresy przebywania w innej rodzinie zastępczej, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, w placówce interwencyjnej, zakładzie poprawczym, schronisku dla nieletnich lub specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym, a także okres do sześciu miesięcy przed osiągnięciem pełnoletności przez osobę usamodzielnianą, w przypadku gdy jej pobyt w rodzinie zastępczej ustał wskutek śmierci osoby pełniącej funkcję rodziny zastępczej.

4. Pomoc pieniężna na usamodzielnienie może być przyznana na zaspokojenie ważnej życiowej potrzeby osoby usamodzielnianej, w szczególności na:

- 1) polepszenie warunków mieszkaniowych,
- 2) stworzenie warunków do działalności zarobkowej, w tym podniesienie kwalifikacji zawodowych,
- 3) pokrycie wydatków związanych z nauką osoby usamodzielnianej.

§ 8. 1. Pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki przyznaje się po przedłożeniu na początku każdego semestru zaświadczenia stwierdzającego kontynuowanie nauki w gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej.

2. Pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki wypłaca się do dziesiątego dnia każdego miesiąca kalendarzowego.

3. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki przysługuje w czasie trwania roku szkolnego i roku akademickiego.

§ 9. 1. Wniosek o udzielenie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki osoba usamodzielniana składa do starosty za pośrednictwem kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie, właściwego ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem go do placówki opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich lub specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego.

2. Sytuację dochodową osoby usamodzielnianej ustala się na podstawie wywiadu środowiskowego (rodzinnego).

3. Starosta właściwy do przyznania pomocy może wystąpić o przeprowadzenie wywiadu, o którym mowa w ust. 2, do starosty powiatu właściwego ze względu na miejsce pobytu osoby usamodzielnianej.

§ 10. 1. Dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego lub rodzina zastępcza informuje właściwe powiatowe centrum pomocy rodzinie co najmniej na trzy miesiące przed terminem opuszczenia przez tę osobę placówki opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładu poprawczego, schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego lub osiągnięcia przez nią pełnoletności w rodzinie zastępczej.

2. Właściwym powiatowym centrum pomocy rodzinie, o którym mowa w ust. 1, jest powiatowe centrum pomocy rodzinie właściwe ze względu na miejsce pobytu dziecka przed umieszczeniem w rodzinie zastępczej lub skierowaniem do placówki opiekuńczo-wychowawczej lub domu pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakładu poprawczego lub schroniska dla nieletnich, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego oraz właściwe ze względu na miejsce osiedlenia się osoby usamodzielnianej.

3. Dyrektor, o którym mowa w ust. 1, lub rodzina zastępcza przekazuje dokumentację dotyczącą osoby usamodzielnianej powiatowemu centrum pomocy rodzinie.

§ 11. Pomoc pieniężną na usamodzielnienie i pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki zawieszają się, w przypadku gdy przeciwko osobie usamodzielnianej wszczęto postępowanie karne o przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, do czasu prawomocnego zakończenia postępowania.

§ 12. Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki może być zawieszona na okres do jednego roku, w przypadku gdy:

- 1) wystąpiły szczególne okoliczności związane z tokiem nauki, stanem zdrowia lub zdarzeniem losowym dotyczącym osoby usamodzielnianej,
- 2) nastąpiła przerwa w kontynuowaniu nauki przez osobę usamodzielnianą w okresie między ukończeniem przez nią szkoły niższego stopnia a rozpoczęciem nauki w szkole wyższego stopnia,
- 3) stwierdzi się marnotrawienie przyznanej pomocy,
- 4) osoba usamodzielniana nie realizuje programu usamodzielnienia.

§ 13. Przyznanej pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki zaprzestaje się udzielać, w przypadku gdy osoba usamodzielniana:

- 1) kontynuuje naukę w szkole ponadgimnazjalnej, szkole ponadpodstawowej lub szkole wyższej, która zapewnia nieodpłatną naukę i nieodpłatne pełne utrzymanie lub
- 2) bez uzasadnionych powodów zmieniła trzykrotnie na tym samym poziomie kształcenia szkołę lub szkołę wyższą, o których mowa w § 8 ust. 1.

§ 14. 1. Starosta może odmówić przyznania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, w przypadku gdy:

- 1) istnieje uzasadnione przypuszczenie, iż pomoc pieniężna zostanie wykorzystana niezgodnie z celem, na jaki została przyznana,
- 2) osoba usamodzielniana przed osiągnięciem pełnoletności opuściła samowolnie rodzinę zastępczą, placówkę opiekuńczo-wychowawczą, dom pomocy społecznej, o których mowa w § 16, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich lub specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy,
- 3) osoba usamodzielniana porzuci naukę umożliwiającą jej przygotowanie zawodowe i nie podejmie zatrudnienia,
- 4) osoba usamodzielniana porzuci pracę i uchyla się od podjęcia proponowanego jej zatrudnienia,
- 5) osoba usamodzielniana została skazana prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z winy umyślnej.

2. Jeżeli po upływie okresu zawieszenia udzielania pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki przyczyny jej zawieszenia nie ustąpiły, następuje odmowa udzielenia pomocy.

§ 15. 1. Wartość pomocy na zagospodarowanie ustala się jako równowartość kwoty nie wyższej niż 300% podstawy, z uwzględnieniem ust. 2.

2. Wartość pomocy na zagospodarowanie dla osoby usamodzielnianej niepełnosprawnej, która ma ustalony na podstawie odrębnych przepisów umiarkowany lub znaczny stopień niepełnosprawności, ustala się w wysokości równowartości 300% podstawy.

3. W skład pomocy na zagospodarowanie mogą wchodzić:

- 1) materiały niezbędne do przeprowadzenia remontu i wyposażenia mieszkania,
- 2) niezbędne urządzenia domowe,
- 3) pomoce naukowe,
- 4) sprzęt rehabilitacyjny,
- 5) sprzęt, który może służyć do podjęcia zatrudnienia.

§ 16. Placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz domami pomocy społecznej, z których osoby je opuszczające są uprawnione do korzystania z pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, są:

- 1) placówki rodzinne,
- 2) placówki socjalizacyjne,
- 3) placówki resocjalizacyjne, z wyłączeniem placówek prowadzących działalność w formie całodobowej turnusowej lub okresowej,
- 4) domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- 5) domy pomocy społecznej dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży.

§ 17. 1. Do spraw o udzielenie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie i pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki, wszczętych, a niezakończonych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia, stosuje się przepisy tego rozporządzenia, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Osobom, którym przyznano pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki przed wejściem w życie rozporządzenia, pomoc tę wypłaca się nadal na zasadach dotychczasowych.

§ 18. Traci moc rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 września 2000 r. w sprawie udzielania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem osobom opuszczającym rodziny zastępcze, niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych i domów pomocy społecznej, zakłady poprawcze, schroniska dla nieletnich oraz specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze (Dz. U. Nr 81, poz. 909).

§ 19. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Pracy i Polityki Społecznej:

w z. *J. Staręga-Piasek*